

LO CAMP DE TARRAGONA

PERIÒDICH CATALANISTA

Any 3.— Núm. 117.— Dissapte 1.º de Novembre de 1902.

LO QUE VOLEM

«Volém la llengua catalana ab caràcter oficial y que sian catalans tots los que desempenyin càrrechs públics: volém Corts catalanes, no sols per estatuhir nostre dret y lleys civils sino tot quant se refereixi à la organizació interior de nostra terra: volém que catalans sian los jutges y magistrats y que dintre de Catalunya's fallin en última instancia ls plets y causas: volém ser àrbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions y impostos, y volém, en fi, la facultat de poder contribuir à la formació del exercit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa y establint que la reserva regional forosa presti servey tan sols dintre Catalunya.» (Del manifest de la Unió Catalanista de 16 de Mars de 1897).

LOS PRIMERS TRETOS

Quatre días que són obertas las Corts y ja s'hi ha parlat contra'l Catalanisme. En López Domínguez y'l Duch de Tetuán, aquestas duas grans nullitats, aquestas duas grans vergonyas de la política espanyola, han acusat al Govern de débil y de cobard porque'ns deixa alsar lo cap y no ha arrancat encara la hidra del regionalisme que's va escampant com taca d'oli per tot Catalunya y amenassa propagarse per las demés antigas nacionalitats d'Espanya.

Nosaltres que'ns pensavam haver surtit d'una era de persecucions y que per algún temps podríam respirar lliurement, dedicant nostre esforç a la propaganda dels nobilissims ideals que sustentem, hem de refrenar lo goig y l'alegría que sentíem. S'han enjagat ja'ls primers trets, y dintre de poch tornarem a caure en lo règim despòtich inventat pels moderns defensors de la llibertat y de la democràcia: pera cohibir y evitar la creixensa dels principis autonomistas; únichs que podríam lograr la redempció total de l'Estat espanyol.

Los nostres polítichs son aixís: ni s'esmenan, ni per més desenganyis que sufreixin saben sortir de la seva tradicional tossuderia. Dominats per una ceguera y una bojeria inconcebibles, creuen encara que són amos del món, y inflats per l'orgull y per l'ignorancia no s'adonan de que han passat pera no tornar may més los temps en que las disposicions d'un despota ó d'una colla de tirans, eran prou pera deturar l'expandiment y las energias d'un poble. Tenen avuy aquestas energias mil medis pera manifestarse y obrirse pas, y l'opressió y l'injusticia no serveixen pera altra cosa que pera que mellor y ab més valentia rebrotin.

En los quatre darrers anys, si se n'han empleats de medis contra'l Catalanisme, si se n'han fetas de probaturas pera dividirlo y aniquilarlo, si se n'han cambiadas d'autoritats d'aquesta ó de l'altra mera pera perseguirlo. Y no s'ha conseguit res: si abans eram molts, després eram molts més, y si ahir lo nombre dels defensors de Catalunya creixia per moments, avuy casi pot dirse que són comptats los catalans que en una ó altra forma no estiguin inscrits a las nostras filas o no sentin simpatía per la doctrina que venim propagant.

Y és que aquesta propaganda nostra, noble y lleal com los mateixos principis que professem, vé ajudada directament per las disbauxas centralistas, pels errors continuats dels Guberns, per l'injusticia ab que se'n tracta, per la tiranía a que sense motiu se'ns subjecta; en una paraula, per tots los actes dels polítichs espanyols que sembla s'hagin contrapuntat pera veure qui será l'afortunat que pugui portar més aviat a la mort a la pobra Espanya.

Per això comensam a no ésser sols los catalans en renegar del centre y odiarlo y fer que tothom se n'aparti de la seva ombra funesta. Per això a mida que aquí'l Catalanisme va enfortintse y aixemplant sa esfera de acció, se van notant en altres punts adormits fins ara a tota idea salvadora, guspiras d'esperit regional y fins nacional que ja's cuidaran de que creixin en importancia y en forsa los mateixos polítichs que'ns explotan y malmenan.

No'ns deuen preocupar, donchs, las intemperancias y las surtidas de los gobernants fracassats. Als seus insults, a las sevas provocacions y a las sevas midas repressivas, sabrem contestar dignament, ab la nostra propaganda de cada día, de cada hora y de cada moment, ara en lo periòdich, després en lo meeting, demà en lo cercle de nostras relacions familiars y amistosas, que no'ns facabaran pas la paciència ni'l desitj vehement d'una altre vida de veritat-

ble llibertat, conforme a la nostra manera d'ésser y a la naturalesa de la terra qu'estimem per demunt de totes.

Malaguanyada la feyna que s'hi prenen en López Domínguez y'l Duch de Tetuán en combatre al Catalanisme. Los seus trets més o menys enverinats, las sevas declamacions contra nosaltres, podran produir algún efecte a Madrid y contribuir sens dupte a precipitar un altre estat excepcional de suspensió de garantias ó d'estat de siti; mes a Catalunya y a las regions que comensan a desvetllarse ajudaran a sembrar l'odi contra'l règim polítich actual, causa de totes las desgracias d'Espanya.

Poden, donchs, continuar la seva tasca; mentres nosaltres seguim la nostra feyna, que prou arribará'l moment en que per forsa'ns haurém de trobar y passar comptes.

BONA FEYNA

La setmana passada's celebrá a Lleyda l'anunciada reunió de significats elements del regionalisme catalá ab en Paraiso, delegat de l'Unió Nacional per arribar a una inteligencia política.

No sabem ab exactitut lo que's va acordar; però de las manifestacions qu'han fet los interessats podem deduir que lo convingut és solament unainteligencia pera obrar de comú acort contra'ls actuals y decrepits partits centralistas, reservantse cada part l'integritat absoluta del respectiu programa.

No cal dir quan celebrém qu'importantes elements de fora de Catalunya, vagin entrant pel camí de las solucions autonòmicas, ab tant d'entusiasme iniciadas a Catalunya, com medi únich d'enderrocar lo xorch y podríem polítich, fins ara amo y senyor d'Espanya; però cal anar ab pèus de plom, porque com a bons meridionals, a Espanya és més fácil cambiar d'ideals que de roba, segons la moda del día.

No dihem això porque no tinguem confiança ab los elements de l'Unió Nacional; ans bé, hi confíem molt, porque la major part no han partit dels partits polítichs centralistas, sino de gent de sa casa, que's desensopi una mica al veurer perillar llurs interessos; però la confiança se'ns tornaria feble, si en lloch de generalisar la cosa ab una Unió Nacional, comensessin per crear nuclis regionals com Unions o Lligas aragonesas, valencianas, castellanias, etc., que despertessin l'esperit patri de llurs paysans y que'ls apleguessin pera batre a l'enemich comú.

No sabem si'ls de'n Paraiso portan l'idea de fer això, es dir, quelcom de lo que nosaltres fem aquí pera que l'arbre de las llibertats patrias arrelhi cada día més en lo cors dels catalans, y no mori per las desatencions ni pels afalachs del centralisme. Lo mateix fan nostres germans de Baskonia y sense havernos posat may d'acort sabem qu'allí hi trobarém sempre aliats fidels, decidits y entusiastas, que'ns ajudaran a l'obra comú de fer, dintre dels principis autonomistas, l'Espanya nova, regenerada.

En las demés regions las modernas ideas no hi han arrelgat gaire encara, porque dormen. A treballar, donchs, per despertarlas, senyors Paraiso y Alba, si volen fer feyna solida y de durada, y sobre tot d'èxit segur. Ara, si'ls espanta'l treball, que creyem no'ls espantarà, sería perdrer lo temps.

Sempre'ls mateixos

¡Muy bien! diu que tots los de la conxorxa han exclamat a l'acabar lo discurs que'l comte de Romanones ha engegat en plé Congrès defensante dels atachs que li dirigi lo marquès de Lema, y hasta no ha faltat qui aixecantse, no'gut per las frases groixudas y altissonants del ministre d'Instrucció pública, ha corregut a felicitarlo calurosament pera significarse quelcom dels demés y'ls diaris se'n ocupessin, puig altrament ningú sabria que al mon fossin aquesta cábala de polítichs d'ofici, que sols serveixen d'escambell pera pujar al poder los seus respectius quefes.

Res, que segons se veu, hi han diputats que sols esperan quatre paraules fortas, en las qu'hi ballin ben sovint los *sagrados deberes políticos*, los *intereses del partido*, la *estricta justicia*, etc., pera aprofitar l'ocasió de distingirse, encara que sigui per lo cómich y ridicul, abessant al nou confiter que'ns ha donat a conixer lo partit lliberal y de quinas mans n'ha surtit lo grós pastel de nostra desvalguda ensenyansa.

Desde fa uns quants anys sembla que'ls homes que van desfílant pel ministeri del ram, no tenen més finalitat que batre'l recort de l'enredo llegendari, y aixís tenim avuy vigents en part quatre o cinch plans d'ensenyansa que ha'n posat de tal modo la instrucció a Espanya que als mateixos centres oficials no és possible que arribin a entendre's y, clar está, las consultas plouen sobre'ls pobres empleats de la Subsecretaria, quins hasta crech hauran perdut la xaveta, no per solventar qüestions llegendarias, que això avuy día no hi ha qui siga capás de ferho, sino pera fer l'index solzament de tot lo que sense tòni sò s'ha donat a llum a fi de pòguer omplir las planas de la *Gaceta*, que a la quenta, pobreta, devía flaqueriar d'original.

Però ja's pot esgargamellar lo marquès de Lema que no'n treurá res, per ara, porque sempre son los mateixos, explotadors del poble, parásits que viuen a espatllas de nostra escanyolida Espanya, contra quina dura pell s'estrellan las veritats per grosses que sigan.

Ja li pot dir a ne'n Romanones que son decret d'inspecció es tiránich y inquisitorial, que no'n treurá res, per més qu'efectivament ho resulta lo volguer que tant los centres públics com los privats, tingan imposada una mateixa plantilla qu'ofega las iniciativas de l'individu y empresona dins d'un motllo raquíutich y antiquat l'ensenyansa dels espanyols.

Se veu que'l Comte té un aixam de desocupats que'l rodejan y que sempre'l deuen estar amohinant ab plans y modificacions de totes menas, y éll, desitjós de que li fassin una estatua en vida, ho aprofita tot, per dolent que sia, sense mirar comara honrada, y llensa a la publicitat decrets y més decrets fent un farsell de disposicions que l'una a l'altra s'apunyegan y embolicant d'aytal modo la llegendari d'ensenyansa que'l dimoni que l'entenga.

Y després de tot això, se necessita flemma pera venir a dirnos, volgentse justificar de sa *fecunditat legislativa*, que totes las llibertats necessitan estar reguladas y que la d'ensenyansa no ho estava.

De manera que havia de ser un home que's titlla de lliberal que posés una cadena de decrets a l'ensenyansa que fins avuy gosava de relativa independència.

«Cosas veredes del Cid...» Vaja, senyor comte, que saber fer és això y establir escolas superiors de Comers, ahont no n'hi han d'elementals...

Lo fet de Sant Salvador

o l'inquisició en lo segle XX

Una de las victimas del despotisme imperant, un dels senyors que durant la friolera de 45 días han permanescut tancats al Castell de Pilat de Tarragona, per un *delicte* que no s'ha trobat, nos ha explicat l'istoria d'aquell cèlebre fet y de sas conseqüencias; historia que reproduhim pera que'l públich tinga coneixement exacte d'un cas que no sabem com calificar.

Heus aquí lo que'ns ha dit:

—Tot lo Vendrell sab molt bé que a poca distancia del barri marítim de Sant Salvador hi ha una masia, quin propietari és un empleat de telégraf, jubilat per boig ja fá molt temps. Aquest subjecte, que ademés té instints que'ns abstenim d'anomenar, fá uns dos anys que ha agafat la mania de defensar a Espanya dels atachs suposats del catalanisme, y s'ha convertit en un ridícul Quixot capás de fer qualsevolga barbaritat devant dels molins de vent de sa boja fantasia. Recordem que l'any passat, quant lo ministre Villanueva va anar a Vilafranca, l'ex-empleat aquell aná a rebrel a l'estació de Sant Vicens y s'hi presentá en una forma ridícula, oferintse incondicionalment. La seva figura y las sevas maneres varen cridar tant l'atenció dels acompanyants del ministre, que si no hagués sigut per l'intervenció d'un catalanista vendrellench, l'hagueran fet agafar per la policia.

Ab aquets antecedents, no s'estranyará la seva conducta.

Un día, una familia banyista de Sant Salvador, pera estrenar una casa de banys que va posar a la platja, en ús del seu perfecte dret y sense faltar a cap ley ni disposició coneguda de cap mena, sense tindre l'ànim de mortificar a ningú, maná colocar una bandereta catalana.

Vist això pel fulano de la nostra historia, cregué posar una pica en Flandes, issant l'endemá mateix en la seva respectiva caseta una bandera espanyola, ab la santa intenció, sens dupte, de protestar contra l'atreviment de l'amo de l'altra bandera.

Y veus aquí com la farsa d'aquell periòdich qu'inflá l'assumpto, comensa a ser coneguda.

En efecte: resulta dels fets qu'anem relatant, que no va ésser posada la bandera catalana pera protestar de l'espanyola, sino molt al revés. Vagin prenent nota los pochos que varen fer lo joch d'aquell periòdich.

Un día, per desgracia de la colonia de banyistas, va desapareixer de la caseta de l'empleat jubilat per boig, la bandera espanyola, y ja'l tenim prenentse la cosa per lo trágich y fent deu mil pantomimas propias d'un Quixot en lo darrer grau del desequilibri.

Ningú, absolutament ningú, va fer cas d'això; puig conegut com és l'amo de la casa, tothom va creure que's tractava d'una broma. Duen que l'empleat jubilat per boig, va veure al peu de la caseta un lleterero en la arena, que deya: *Restos de la bandera española*. Com que ningú's va pendre la molestia d'averiguarho, hem de creure que'l tal lleterero existia.

Per tractarse de qui's tractava, fins suposant que no era una comedia inventada per dit senyor, ningú va fer cas del fet, se va pendre per una broma de mal género, però inofensiva y sense intenció, y tant és aixís, que al Vendrell tothom ignorava que semblant cosa hagués passat.

Al cap de pochos días va presentarse a la platja un de Calafell ab galons platejats a las mànegas del gech, que ab ademans descompostos y en un estat *anormal* que Déu n'hi doret, deya que volia pendre la bandera catalana de la caseta del senyor Solá. Com que l'home no anava prou bé, va ser objecte de las burlas de molta gent, y tothom va creure que aquell

furor anti-catalanista era fill d'un producte agrícola y de las instruccions, tal volta, de l'empleat jubilat per boig, amo de la bandera sustreta.

Lo cert és que, no trobant cap escala pera arribar a pendre la bandera de las quatre barras, va apoderarse dels remes d'una barca pera apoyarse en ells a dit objecte, mes un dels curiosos que rifavan a l'home dels galons, tement per la sort dels remes, va avisar a l'amo d'ells, qu'era lo pescador Calau, molt conegut del Vendrell.

Lo pescador, com és natural, va anar a trobar al fulano y li digué textualment:

—Mestre, y si'm trenquèu los remes?..

—Si'ls volèu, prenèulos, contestá lo dels galons, agetut a terra.

Y'l pescador prengué'ls remes. Ficsinse bé en aquets detalls, porque encara que semblin sense importancia, ne tenen molta.

Lo fulano dels galons s'entorná a Calafell, no sense haver donat repetidas mostras de son estat (1), y la Qui la va pendre, no volém saberho. Fassi, si vol, averiguacions lo mateix subjecte de Calafell, y molt será sino troba l'autor de la sustracció y quins varen acompanyarlo.

Al cap de dos o tres días, un altre banyista, pera veure si també li prenian y qui la prenía, va posar una altra bandera catalana.

Y aquí hem de tornar a insistir sobre la farsa del periòdich patrioter. Diu en ell en Sangüesa qu'en una de las casetas que no hi havia bandera catalana varen posarnhi tan prompte com li prengueren la seva. Això és una solemne falsetat. La darrera bandera catalana va ser posada quan prengueren la del senyor Solá, y no quan fou sustreta la seva. Consti aixís, y digui en Sangüesa si al fer la denuncia del fet no senyalava a ningú y si no tenia l'intenció de fer mal a determinadas personas, com diuen que assegura...

Bé és veritat que també hi há qui assegura que'l tal Sangüesa anava dient ab tò d'amenassa, ja feya algún temps, que la platja's recordaria d'ell.

Però anem al cas.

Ja casi ningú's recordava de las banderas, quan al cap de molts días, lo 28 d'Agost, va comparéixer a la platja'l tribunal militar, qui acompanyat de civils y del mateix Sangüesa, aná a examinar, de primer entuvi, lo lloch del fet. Prompte comensaren a pendres declaracions y més declaracions, moguentse tanta fressa, que tothom quedava admirat de que per un fet que a tot arreu haguera passat per una broma més ó menys pesada, se bellugués a Espanya tanta gent y demostressin tan patriòtich zel las autoritats.

Los comentaris que sobre això's feyan eran molt sabrosos. Sense voler venian a la memoria de tothom las banderas que'ns varen pendre a Cuba y Filipinas, y naturalment, que desseguida'ns ocurrían tristas comparacions.

Tothom prenía la cosa per broma, tothom, menys en Sangüesa y un foraster que actuava d'espia, qui ab lo més *bon desitj* assegurava que un altre any faltaria de la platja més d'un banyista dels que enguany hi havia. Déu li pagui la bona intenció y'ls bons serveys que vá prestar pera ajudarnos a caure.

A l'endemá vingué a instruir diligencias per segona vegada, puig ja n'havia instruit arrán del fet, lo senyor Jutge d'instrucció del partit del Vendrell.

(1) Com una prova d'això, citarém lo següent fet: Mentres buscava una escala, va ficarse en una taberna de la platja pera remullar lo seu furor, y tant era aquest, que tripitant la seva gorra, deya que tripitava la corona de la Reina, referintse a l'insignia qu'hi tenia, y l'home ho feya ab tota la furia de qu'era capás. Tenim testimonis d'això, bandera catalana continuá; mes sería ja passada mitja nit quant també va desaparéixer.

J. Caballé y Goyeneche

Rambla St. Joan, 48

Representant directe y únich

DE LAS

CASAS Viuda CAMPS y Antiga SUÑOL

Creacions y tipos especials en novetats pera senyora, de tardor y d'hivern, Edredons, Tapissos, Alfombras y altres arteles de las esmentadas casas.

Expléndida colecció d'exemplars com tipo-mostra.

Y naturalment: la broma va continuar, y tothom reya... Tothom ja! perque tothom ignorava que un periòdich incalificable conspirava contra la nostra tranquil·litat; perque ningú sabia que'l Consell de Ministres, fins lo Consell de Ministres! enganyat per aquell diari, donava a l'assumpto unas proporcions colossals, y enloch de procedir com hauria procedit qualsevol govern seriò, va trasmetre ordres y més ordres, amenasas y més amenasas, com si tinguessim a las portas d'Espanya un exercit invasor.

La nostra desgracia estava decretada. Hi havia necessitat de víctimas, y las víctimas varem ser nosaltres, com hauriam pogut ésser uns altres qualsevol. No era qüestió de triar.

De deu a onze de la nit del 29 de Agost, la guardia civil va vindre a sembrar la desolació a la platja.

Mentres estavem tranquils, divertintse'ls uns en reunions de familia, y descansant lo pescador de las fatigas del treball, tots plegats a la conciencia ben tranquils, una parella de civils nos va arrencar dels brassos de las nostras mullers y dels nostres fills, pera portarnos a corre-cuita a la presó del Vendrell, y desde allí al Castell de Pilat, de Tarragona.

No vull recordar las escenas que's desenrotllaren quan nos varen agafar. No vull pensar en las llágrimas que las nostras familias vessaren. Quan recordo lo passat me sembla que no pot ser.

Nosaltres estavem tranquils, per allò de que *mal no fa, mal no pensa*. Teniam, sí, poca o molta rancunia per las molestias que'ns ocasionavan y pel disgust dels que deixavam; però com que'ns creyem subdits d'una nació civilisada, estavem segurs de que després de prestar declaració a Tarragona nos deixarian en llibertat, quan menys provisional.

També en això anavam errats. La declaració, l'única que'ns han prè, la varem prestar lo primer dia. Va passar un altre dia, y un altre, y un altre, y... res. Demanarem la llibertat provisional y... al cap de quinze dias decretaren la negativa, fundantse en que s'havian d'instruir ciertas diligencias.

Y mentres tant l'assumpto s'enredava. ¿Qui l'enredava? No ho sé. Alguns han dit que hi havia un cacich que, aprofitant la *ganga*, procurava posar llenya al foch pera veure si, allargant lo procés, podria embolicar en ell a determinadas personalitats pera'l logro d'algun fi particular. Jo no ho crech; no vull creure que al mon hi hagin feras d'aquesta mena; mes si desgraciadament fós cert y aquestas malas personas tenen familia, pensin que tal farás tal trobarás, y que Déu dona la paga segons la conducta.

Lo que sí sabem de cert, és la sanya del periòdich foraster y denunciador de Barcelona. Un dia'ns va compareixer a la presó un seu redactor, ab la pretensió de tindre ab nosaltres una entrevista. Las nostras intencions eran de tirarlos escalas avall; però com que l'acompanyava una persona a qui no podiam desairar, com que aquesta persona'ns va assegurar que aquell venia pera obrir una informació que donaria peu pera rectificar la conducta del periòdich causant de la nostra cautivitat, lo varem rebre y... efectivament, al cap de pochos dias nos en varem penedir; puig aquell... (no vull calificarlo), molt lluny de posar la veritat en son lloch, com era'l seu dever, nos va acabar d'enfonzar ab una altra serie de calumnias, que encara que no anavan dirigidas contra nosaltres, eran nosaltres qui'n tocava las consecuencias. Déu li pagui com se mereixin, a n'ell y a n'el seu periòdich, lo mal que'ns ha fet.

Mentres tant anavan passant dias y més dias, setmanas y més setmanas, y nosaltres continuavam podrintnos, com vils delinqüents, en la tètrica presó de Tarragona.

Però lo més bo del cas, és que no sabiam ni sabem avuy encara'l per que estavem processats, ni la causa verdadera del nostre cautiveri; puig per més que sembli mentida, no'ns varen notificar lo processament. Quan en la presó'ns feren declarar, una de las preguntas era la de *si sabiam per que estavem processats*. Com que no nos ho havian dit, varem contestar, naturalment, que no. Si això, com algú vol suposar, significa la notificación del procés, está clar que aquesta va ferse, però jo, sense saber res d'aquests assumptos, crech que'l processament s'havia de notificar manifestant las causas a que obehia y entregantnos còpia de l'auto; puig no fentho així, nos deixavan indefensos.

Darrerament algú va dirnos, d'una manera extra-oficial, que no se'ns perseguia per la sustracció de la bandera del jubilat per boig, sinó per haverne posat de catalanas a las nostras casetas, malgrat las ordres que'l cabo de mar, de Calafell, portava de treurelas, y a n'el pobre pescador per haver prè los remes d'aquell subjecte. Ab la relació que he fet, queda demostrada l'improcedencia dels càrrechs, y sinó, pregunto jo: ¿a qui va donar las ordres lo cabo de mar? ¿A quina hora, en quin lloch lo cabo de mar va ordenar al senyor Solá ni a ningú de la seva familia que retiresin la bandera? Si aquell fulano portava ordres superiors, si aquestas ordres las hagués tramesas al senyor Solá y no haguessin sigut obehidas, ¿com se comprèn que pera pendre una bandera, d'ordre superior, no's fés de dia, a la vista de tothom, y hagués de ser presa, *no sabem per qui*, a las altas horas de la nit?

Crech inútil y fins depriment l'esforsarme més pera fer ressaltar lo imotivat de la nostra detenció. Qui ha de saberho, massa ho sab; y si'l nostre cautiveri va durar tant, si va haver d'esperarse fins al darrer moment, quan ja no era possible altra cosa pera tornarnos la llibertat, la culpa deu tenirla qui la té, que nosaltres no volèm esbrinarho; però consti que si no s'ha procedit ab ensanyament contra nosaltres, s'ha fet al menys tot lo possible pera que ho semblés.

Jutjin, sinó. Durant la nostra presó s'han fet a Barcelona y a la provincia de Tarragona molts detencions per las autoritats militars, per causas molt més serias que las del nostre estrany procés. Donchs bé: totas, o casi totas las personas detingudas, obtingueren al cap de pochos dias la llibertat. Per cert que recordo un fet bastant significatiu. Un dia arribavan a la nostra presó un bon numero de presos, quan al cap de pochos moments se rebia un telegrama del director del periòdich denunciador causant de la nostra desgracia, en lo qual manifestava que *per mediación seva, lo general los hi havia concedit la llibertat*. Figuris los comentaris que fariam nosaltres, devant d'un acte com aquest. Com si tot això no fós prou pera mortificarnos, varem saber, un altre dia, que un general havia tingut a Madrid un desafiò ab un periodista, qual fet fou publicat pels periòdichs, y no obstant això, no hem sabut veure que cap autoritat hagi aplicat l'article 440 del Còdich Penal.

Aquesta és la justicia de l'Espanya governada per D. Práxedes Mateu Sagasta, progresista d'*abolengo*, capare dels nostres... ¡liberals! y un dels prohoms de la gloriosa revolució de Setembre.

Lo día dels morts

Es lo día més trist de l'any; però si anessim mirant, potser trovariam, que'l mellor benefici que ha donat Déu a l'home, és la mort. Què se li pot comparar?... La mort, no distingeix fortunes; la mort, no té amichs; la mort, a tots iguala. Sols té la mort set de vidas, set de robar sers d'aquest

mon, y això, sens dupte és la causa, perque la temem, perque sentim tristor en aquest dia, en que's remouen en nostra pensals records dels difunts... ¡Si que n'és trist aquest dia!

A trench d'auba, ja'l trillejar de la funesta campana desperta'ls mortals, convidant a resar y meditar. Donas joves y vellas, homes joves y vells, passen tristos y endolats, llevant roenthas llágrimas, pel camí del cementiri. A qui ploran?... Als pares, fills, germans, promesos?... No se sap, que van caminant silenciosos, deixant sols remors de passos acompanyats y d'apenats senglots...

Natura també está trista, ja que'ls raigs de l'hermós sol no la favoreixen ab la forsa d'altres dias, y mústichs y apagadissos se'ns presenten desde sa sortida; las flors, no llevant llur perfumat flayre que embauma l'espai, mancant en ellas, la gaya papellona que revolotejava alegroya de branquillo a branquillo; los arbres tampoch se somouen al compás del liscós ventíjol que ans los feya brandejar mandrosament, hermosejant més la terra; ni'l xamós auell llessa en l'espai sas armoniosas refuladas, si no que resta quiet, silencios, arredossat entre'l branquej; la mar que, ab sos famolenchs crits, se'ns mostrava superba y altívola, ara resta quieta, rondinejant una cansó en llur ritmíach va-y-vé... Y mentres tant, la campana segueix ab son *nanc... nanc...* pidolant una tendra oració pels morts; seguint lo dia pausat, ab una calma que corprèn, sense llums esplendorosas, ni notas agradivolas, ab una melangia agre-dolsa, que arrèu s'encomana...

Si'l mati causa condol, la tarde causa pena. Lo cementiri plè de gent ab caras regalimant llágrimas; qui abraça en una rústiga creu de fusta; qui agenollat als peus d'un modest ninxoí d'un esculptural panteó. La ciutat casi deserta, silenciosa, sens las martelladas de l'obrer que afaanya'l jornal; sens las veus dels mercaders que anuncian llurs mercaderias; sentintshi tant sols lo resso del pás, dels pochos viandants qu'hi circulan, com en los carrers d'una ciutat abandonada.

Y'l dia segueix quiet y callat, fomentent allà lluny, molt lluny, l'esmortuit sol, ab posta esguifida com jamay se veu, mentres van desplegant los núvols llur mantell negrench, mancat d'hermosos estels y d'argentada lluna...

Los rat-penats revolotejan, y s'en veuen més que a las altres vespradas...

Y la nit avansa... y las horas... cauhen... cauhen... mentres un fort vent fa sorollar los vidres de balcones y finestras... Y quan lo mortal se creu recullit, per esborrar de sa pensal trist record d'aquest dia, tocan las dotes horas, semblant que'l mon li trontolla y que ovira las siluetas de llurs ante-passats... mentres la xabeca llessa'n l'espai llurs temerosos xisclats...

¡Si que és trist lo día dels morts, si que és trist!

ANTONI VALLEONA y MONTANER.
Octubre de 1902.

Comentaris

Polítiqueries

Fins l'afició al Parlament, dich a la xarramecha, van perdent los nostres polítiques. Ahont s'és vist no comentar las tascas parlamentarias sense un mal debat polítich de 15 o 20 dias? Signes són aquests del grau de decadencia a que havem arribat, decadencia que arriba a l'extrem que la major part de dias plegan a las Corts abans d'hora per falta d'assumptos. Ara'ns expliquem que'n Moret, engiponés a corre-cuyta una lley municipal que no té cap ni peus, y que l'altre demòcrata d'en Montilla presentés lo projecte de lley contra la difamació, que's una barrabassada propia del temps de l'inquisició; l'uri y l'altre no devian pensar més que en donar una mica de feyna als pares y als avis de la patria pera que no s'aburreixin y sembli que fan alguna cosa. Després, al més petit trángul, tancaràn las portas y *para la próxima se avisara a domicilio*.

Mentrestant y pera que no s'acabi de perdre lo record de lo que fou brillant tribuna espanyola, lo nebot del seu oncle, va iniciar un escanyolit debat polítich al Senat, que ni'ls banchs devian escoltar de desembratsats que estavan. Sòrt que'ls taquígrafos s'encarregan d'escampar los sublims pensaments dels grans y petits polítichs, que sinó la meytat de las vegadas quedariam *in-albis*. Bé, y de tot això que ha dit l'ex-gran López Domínguez? Si'ls hi haig de parlar ab la franquesa que gastem en aquesta casa, los hi diré que no ho sé ni

ganas; solzament sé per haverho dit no sé qui, que va tronar contra'ls catalanistas, demanant midas de *representación*... Encara més represió, ilustre héroe de Melilla! Si que estariam ben frescos... Afortunadament, lo general vé de l'hort, y no sab que a Madrid no están per orgas y que en lloch de represió més aviat nos ofereixen algún carmetlo per veure si som llepols y passém per l'aro; però per ara lo dols, no fá per casa.

Y de l'altre ilustre decendent de O'Donell? Si fá no la com en López, sols que no ha malparlat de nosaltres, favor que li agraheim, perque l'home está encaparrat ab la concentració y no somnia ni parla de res més. Pobre Duch, per apotecari no tindria prèu: en lo ram de concentrats potser s'hi guanyaria la vida.

Veurem si'l debat que iniciarà en Nocedal lo próxim dilluns, será més *movido*. Si això no succeigués, hi hauria motiu pera llessar lo barret al foch y cantar las absoltas a la més preuada joia del carácter espanyol.

Nou sistema

Al Congrés s'hi está debatent d'ensá del primer dia, una qüestió molt *picante*. Se tracta de l'assumpto del pebre, que porta marejats als hortelans de Murcia, perque'ls uns volen barrejarhi oli y'ls altres no están disposats a consentir tal barreja. Y això que, com és molt natural, és un assumpto que *pica* en historia, fa que alguns diputats se *piquin* las crestas, y que a Murcia hi hagi molta gent disposada a picarse'ls dits.

Però no és aquí ahont voliam anar. Lo més *picant* del cas és que la discussió ha prè tantos *velos* que'n Lacierva, l'altre dia tot enrahonant se va treure de la butxaca duas mostres de pebre, una ab barreja y l'altre sense, y las deixá a la *mesa* pera que fossin examinadas pels ministres.

Com era d'esperar, los ministres, que no están per *pebres*, donchs ja'n tenen prou ab los qu'han rebut ab motiu del viatge del Rey, no s'han cuidat de las mostres que és molt probable acabin a la cassola d'algun *ugier* aficionat als menjars picants.

Ara lo que falta és que la sortida d'en Lacierva tingui éxit, perque si aixís succeeix, ja estich veient que'l dia que's tracti de la filoxera, sortirà algún diputat ensenyant un rabassó y'l dia que's discuteixi l'assumpto de la llagosta, no será estrany que algún altre pare de la patria presenti llagostas de totas midas... y fins llagostins si tant convé.

Y com la cosa no parará aquí, creyem que s'imposá que s'habiliti al Congrés un nou departament que's podria anomenar «rebot» ahont se colocoessin totas las *especies* que siguin materia de discussió.

Al cap de poch temps, ab aquesta reforma, tal vegada hauriam conseguit quelcom, perque com hi ha diputats que tenen tanta gana, potser enviantlos a dar un tomet pel «rebot» se'ls calmaria la *carpanta*.

Y'l país, no hi ha dubte que'n treria un gran benefici, perque no hauria de pagar tant.

¿No'ls hi sembla?

Ja era hora

Vaja, la cosa's va animant y per poch que apretin las oposicions, dels consabuts desaires durant lo viatge regi se'n pot treure molt de partit, y sinó que ho digui en Rodrigo Soriano que tocant, no més que suauement, aquest registre, va fer enfadar moltíssim a l'ex-registrador de la propietat a Reus, per si era o no veritat, que'n Suárez Inclán va anar a Covadonga a peu, y que al llibre del santuari, lo feren firmar barrejat ab la *servidumbre* del palau. Vegin si'n Suárez havia perdut los estreps que va esclamar, no se sab a punt de que: — *Yo soy ministro por convicción*.

Ja ho sabiam, ja; però més que per convicción podia dir per inclinació, perque tot va tan a menys en aquest país, que de inclinacions a ministre ne trobaran una a cada casa.

En demés, hi hagué varis escándols al Congrés: los ministres que hi havia al banch blau no sabian ahont eran, ni lo que dir y si'n Rodrigo Soriano apreta una mica més, mort lo govern d'una bufada de mosquit.

Bibliografía

Album caligráfico universal.—Texto y caligrafía per D. Eudaldo Canibell; orlas dibujadas a la pluma per D. Nicanor Vázquez.

La casa J. Romá, S. en C. de Barcelona, acaba de publicar lo magnífich **Album caligráfico universal**. Aquesta obra, única en lo seu género, comprèn: 1.ª Una espléndida colecció de caracteres d'escriptura de tots los paisos y de todas las épocas,

donant major importancia a las escripturas espanyola y inglesa; y 2.ª un text explicatiu de carácter didáctich, que conté tot lo referent a la formació de l'escriptura, ab arreglo als mellors tractadistas.

Presentada ab una riquesa y bon gust extraordinaris, són d'alabar aixís lo artístich de las orlas y dibuixos y'ls primors y delicadesas de las mostres caligráficas, com la pulcritud de l'execució, constituint una prova més de l'avens qu'han conseguit las arts gráficas del llibre a Catalunya a principis del segle XX.

Pera evidenciar l'importancia y las ensenyansas que pot proporcionar l'esmentada obra als coureadors de l'art gráfich, en qualsevol de sas manifestacions, ab gust donem un extracte de l'index:

«Preliminares.—La Luz. La mesa y el asiento. Las tintas. Fórmula para componer tintas. Tintas de colores. Tintas simpáticas. El tintero. El papel. El pergamino y la vitela. Plummas para escribir. Conservación de las plumas metálicas. Instrumentos auxiliares. *Teoría y Práctica*. De la obra caligráfica en general. Posición del cuerpo. Modo de tomar la pluma. Caligrafía española. Caligrafía inglesa. Escritura italiana. Letra norteamericana de corte inglés. Letra americana llamada derecha. Escritura francesa. Letra redondilla. Escritura alemana. Caracteres góticos. Escritura griega. Escritura rusa. Caracteres hebreos. Escritura árabe. *Parte Histórica*—Origen y desarrollo de la Escritura. Escrituras egipcias: jeroglífica, hierática y demótica.

Sants de la setmana

Dissapte, día 1 de Novembre.—La festa de Tots los Sants.—Diumenge, 2.—Sta. Eustoquia vg. y mr.—Dilluns, 3.—La Conmemoració dels fídels difunts, los innumerables mártirs de Saragossa y st. Armengol bs.—Dimars, 4.—Sts. Carles Borromeu card. y Modesta vg.—Dimecres, 5.—Sts. Zacarías prof. y Isabel pares del Baptista.—Dijous, 6.—Sts. Sever bs. y Leonard.—Divendres, 7.—Sts. Florenci y Carina y Ernest mr.—Dissapte, 8.—Los quatre Sants mrs. Coronas.

Quaranta horas: continúan a l'Iglesia de St. Llorens y dimars comensarán a l'Iglesia de las religiosas de Ntra. Sra. y Ensenyansa.

NOVAS

La Junta Directiva de l'«Asociación Catalanista de Tarragona y sa Comarca», participa als socios de la mateixa y a quantas personas pugan interessar, que dita entitat ha quedat instalada desde abir, en son nou y espayós local del carrer de Mendez Nuñez, núm. 6, baixos, ahont s'ha establert també la Redacció de «Lo Camp de Tarragona».

Nostre benvolgut amich lo Diputat per Barcelona D. Albert Russiñol, en prova de bon afecte y germanor, a l'Asociación Catalanista de Tarragona y sa comarca, ab ocasió del cambi de local, li ha fet present d'un magnífich retrato a l'oli, del gran patrió, lo may prou plorat Dr. Robert, obra de l'acreditat artista barceloní Sr. Palmerolas.

L'esmentat retrato que pot admirarse en l'aparador del conegut industrial D. Vicens Brell, és verdaderament un treball que honra en gran manera a son autor Sr. Palmerolas, tant per donar mostra d'ésser un dibuixant correcte, com per presentarse colorista de bona lley. En lo quadro s'hi nota a primera vista, un bon xich més que la semblansa del retratat, ja que'l pintor ha sapigut imprimir a través d'aquell rostre trist, l'ànima gran de l'insigne y malaurat patrió.

De tot cor felicitem a l'Asociación Catalanista pel valió obsequi que ha rebut.

En la matinada del divendres va morir casi repentinament la distingida senyora D.ª Joana de Moragas y Taverna (a. C. s.), esposa del respectable Sr. D. Francisco de P. Ixart y Vives y maré de nostre estimadíssim amich, l'ex-alcalde d'aquesta ciutat Sr. Ixart y Moragas.

Lo delicat estat de salut de la senyora d'Ixart, inspirava ja de temps bastant cuidadó, però no's podia esperar un desenllas tan ràpit, que ha deixat en lo més gran desconsol a la familia y als nombrosos amichs que havíam tingut ocasió d'apreciar l'exquisida distinció y bondad de tan honorable senyora.

Las grans simpatias que gaudex la familia Ixart, se vegeren ahir manifestadas a l'acte de l'enterro, assistintshi una nombrosíssima concurrencia de

Pastillas Morelló

Obren per inhalació dels agents antisséptics, anti-catarrales y anti-asmàtics que's desprenen mentre's van desfilant per la boca. Curan la TOB, REFREDATS, BRONQUITS, AUFECH, CATARROS, RONQUERA, ABSCESSOS PULMONARS, etc., etc.
Farmacia de l'autor, Porta de l'Angel, 21 y 23 Barcelona

Comissions y Representacions

DE PRODUCTES NACIONALS Y EXTRANJERS

Centre d'Informació Comercial

Sixto Villalba.—TARRAGONA

totes las classes socials, que tributen lo darrer tribut a la difunta.

L'estreta amistat que'ns uneix ab lo Sr. Ixart y Moragas, fa que ab tan trist motiu li expressem a ell y demés respectable familia la gran part que prenem en la seva desgracia, desitjant que Déu, Nostre Senyor, los hi concedesca'l valor necessari pera soportarla ab resignació, y que hagi premiat las grans virtuts de la difunta, acullintla en son si.

Rebin los Srs. Ixart l'expressió de nostre més sentit condol.

A la Normal Central de mestres s'han matriculat solzament dos alumnes pera'l primer curs superior y tres pera'l segon.

Y una cosa semblant ha succeït a las demés escolars normals.

Y dins poch's anys, si segueix la mania reformista del Sr. Romanones, no's trobará un mestre per un remey.

Es lo que s'haurá guanyat ab lo vergonyós joch de l'actual ministre d'Instrucció pública, suprimint las Normals ahont, com aquí succeïa, tenen vida exuberant y creantne de altres en punts que may han somniat en la carrera del magisteri, perque tenen mellors elements de vida.

Convalecencias.—Ovi Lecitina Glol.

L'Ajuntament de l'Espluga de Francolí ha enviat a nostre Reverendíssim Sr. Arquebisbe, una comunicació protestant de la projectada traslació del arquebisbat de Tarragona y oferintse'n tot y per tot pera impedir tal barrabassada.

També ha remés una comunicació al Alcalde d'aquesta ciutat adherintse al informe contra'l Reglament del Secretariat, redactat per l'Ajuntament d'aquí, por considerarlo de propósitos centralizadores, oponténdose así a las justas aspiraciones del país en general, que son de descentralización y autonomía para estas corporaciones populares.

Abduas comunicacions han produhit molt bon efecte y posan molt alt lo patriotisme y cultura del Ajuntament de l'Espluga, que's preocupa de tot quan interessa al país. Aixís ho fessin tots los municipis, que d'altra manera aniriam.

Felicitem als companys regidors de l'Espluga, per son zel, y'ls encoratjem a que segueixin treballant com fins ara.

Diumenge vá publicarse lo primer número de *La Atalaya* setmanari que vé a defendrer los ideals carlistas.

Corresponem a la salutació que dirigeix a la premsa y li desitjem molts anys de vida.

Per l'Alcaldia foren enviadas lo dimecres passat a tots los Rectors de l'Arxidiosesis las llistas pera recullir firmas d'adhesió a las exposicions enviadas a la Santa Seu y al Govern en defensa dels drets que'ns assisteixen pera conservar nostre antiquíssim arquebisbat.

També ab lo mateix fi s'han entregat llistas als tinents d'Alcalde y rectors d'aquesta ciutat y als següents establiments: Güell Germans, carrer Major; Fills de Font, Baixada de Misericordia; Vicens Brell, Comte de Rius; Cardona, carrer d'Apodaca.

Ab notabilíssim éxit y veyentse favorescut per nombrosa y distingida concurrència s'inauguraren lo dimecres passat en l'elegant Café del Cen-

tro, la serie de concerts de bandurria que donará l'afamat concertista senyor Terraza, acompanyat al piano per lo Sr. Salvat.

Lo públich premiá la delicada feyna dels concertistas ab grans aplaudiments y quedantne tant satisfet que cada dia hi ha més concurrència.

Lo dia 28 del passat Octubre se cumpliren 54 anys de l'inauguració del primer ferro-carril a Espanya, o sia'l de Barcelona a Mataró.

Poch temps després sigué obert al servey públich la de Reus a Tarragona y desde allavors que nostre poble soporta, ab paciencia exemplar, per estació un corral, que altre nom no mereix la barraca que serveix pera estació del Nort.

Com la Companyia's burla de tothom, esperem que passin altres cinquanta anys y si un terratrèmol o altre accident no posa terme a la interinidad, allavors com ara tots los planys d'un poble que demana una estació, com li pertoca's perdrán en lo desert.

La Diputació y l'Ajuntament de Saragossa, a imitació de lo que feu Tarragona en temps oportú, han subvencionat espléndidament—7500 pesetas—a dos mestres, D. Marcell López y D. Joan B. Puig, pera que vagin a las nacions extrangeras a enterarse dels avensos pedagógichs de la 1.ª ensenyansa.

Podem, donchs, estar gojosos de haver ensenyat lo camí que deuen seguir tots los pobles que tinguin una mica de dignitat y estima, quins, seguintlo, conseguiran colocar l'ensenyansa a l'altura necessaria pera preparar l'esdevinguda d'un poble il·lustrat, fort y laborios.

Los que aixís no obrin, és indubtable que arrossegaran una vida fingida, si és que vida encara tingan, y restaran humillats baix l'imperi dels que hagin sapigut imposarse als seus administradors fentlos entendre que lo que's gasta en educació no sempre és reproductiu.

Neurasténias.—Neurosteógeno Sugrañes.

Llegim en un apreciat confrare barceloní:

«No havent sigut possible recabar de la primera autoritat civil lo degut permis pera portar en corporació, a la tomba de Mossèn Verdguer, la corona costejada per sos numerosos admiradors, la Junta Directiva de la Societat coral «Catalunya Nova», li portará'l pròxim dia de Tot-Sants.»

Lo dia 31 del corrent estarà exposada al local de la esmentada Societat (Lladó, 7, primer), al objecte de que tothom que desitji veurela, pugui apreciar el seu valor artístich.

Lo dia primer de Novembre, sortirá un número únic del periódich *Catalunya Nova*, qual text se compondrá de poesias inéditas, lo retrato y autografs de tan gran poeta y treballs de las principals firmas de Catalunya dedicats al mateix, destinantse'l producte de la venda a comensar la suscripció del monument que ha de aixecarse al eminent cantor del «Canigó.»

També publica *La Veu de Catalunya*, la següent carta:

«Sr. Director de *La Veu de Catalunya*. Molt senyor meu y distingit company de causa. Sent impossible, degut al estat excepcional que encara impera sobre aquesta provincia, anar en manifestació pública lo dia dels morts, a portar coronas o flors sobre

las tombas dels nobles y may prouplorats catalans doctor Robert y mossèn Verdguer, son molts los companys de causa nostres y admiradors de dits mestres (d'abdos sexes) que, aprofitant la visita que'n aquets dias se fa al Cementiri, depositarem en las tombas de dits compatricis nostres, ramets de flors o branquetes de llover o roure ab un petit llaset.

Aquesta demostració espontánea y que no pot emprar cap tiránica disposició, no duptem tindrà imitadors y será ben rebuda per aquest poble que tant en vida demostrá sa estimació per dits patricis.

Aixís, donchs, ens permetem la llibertat de molestarlo pregantli tinga a bé recomanarlo als seus companys y amichs, aixís com també, si ho creu convenient, la propaganda en lo diari de sa digna direcció en la forma que cregui convenient pera mellor resultat de l'acte.

Sens més, y agraintli l'atenció que'ns ha demostrat al molestarlo, se despedeix de vosté aquest company de causa y s. s.—Per varis companys, P. M. Aujó.

Barcelona 30 octubre 1902.»

Recomanem als sentiments caritatius dels nostres llegidors, dos pobres vellets, necessitats, faltats de recursos y impossibilitats pera'l treball, que viuen a la plassa de la Pescateria Vella, núm. 17, pis 2.^{on}

Socorrentos farán una veritable obra de misericordia.

Ha mort l'ilustre escriptor aragonés en Santiago Contel, fervent apòstol de las ideas regionalistas.

Habia sigut director del periódich de Casp *El Compromiso*, defensor del regionalisme y dels interessos de Aragón, essent innombrables los articles publicats per ell en periódichs d'aquella terra y especialment en lo setmanari regionalista d'Alcañiz *El Eco de Guadalupe*.

Aragó ha perdut donchs un cor entusiasta que suspirava per la veritable regeneració de l'Estat, propi-gant per tot arreu la doctrina autonomista.

D. E. P.

Hem rebut lo lluminós informe que l'Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro eleva a la superioritat en defensa dels drets dels Ajuntaments amensats seriament per lo projecte de reglament pera secretaris, presentat pel Sr. Morer.

Es un treball notable que ha fet lo Institut Agrícola y excusem dir que conegudas las ideas de nostre setmanari sobre aquest assumpto, estem de complert acort ab tan il·lustrada entitat.

Ab motiu de la festivitats de Tots los Sants, son varis los panteons y ninxos de nostra necrópolis qu'han sutert considerables reformes.

Seguin la tradicional costum, ahir torde se treballava de ferm en lo cementiri preparant l'adorno y il·luminació de molts ninxos y capellas.

Segons llegim en un apreciable confrare de Lléyda l'Ingenier jefe d'Obras públicas d'aquella provincia, D. Hdefons Trompeta ha sigut traslladat a la de Tarragona.

Ha sigut nomenat auxiliari de la classe de dibuix d'aquest Institut general y ténich, nostre benvolgut amich D. Carles Artal, a qui felicitem.

TIP. DE FRANCESH SUGRAÑES, COMTE DE RIUS, 9

G. SERRA Y TRILLA

METGE CIRURGIÁ

ex deixeble de l'eminent Dr. Azua, en malalties de la pell; ex Metge alumne de l'Institut de Alfonso XIII de Bacteriologia y Seroterapia

MALALTÍAS DE LA PELL Y MALALTÍAS CRÓNICAS

CONSULTA DE 11 A 1

COMTE DE RIUS, 20, 2.º—TARRAGONA.—COMTE DE RIUS, 20, 2.º

Ibarra y C.^a de Sevilla

Linia regular de grans vapors

Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Sevilla, Cádiz, Huelva, Vigo, Marín, Villagarcía, Carril, Corunya, Ferrol, Rivadeo, Gijón, Santander, Bilbao, Pasages, San Sebastián, Bayonne, Bordeaux, Nantes, Dun-Kerque, Havre y París.

Sortirá d'aquest port lo dia 6 de Novembre lo vapor *Cabo Quejo*, son capitá P. Beascochea admitent càrrega y passatgers pera'ls citats ports.

Lo despatxa son consignatari D. Marián Peres.

Compañía Valenciana de Navegació

Linia regular de grans y ràpits vapors

ENTRE

Espanya, França e Italia

Vapors de la Companyia

Sagunto, Alceira, Jativa, Grao, Martos, Cabañal y Denia

Sortidas fixes y setmanals del port de Tarragona, directament pera **Marsella y Génova** los dimars de cada setmana.

Pera **Niza, Porto Marizio, Oneglia y Liorna** los dimars de cada quinzena.

Pera **Valencia, Alacant, Almeria, Málaga, Algeciras, Cadiz y Huelva** los dijous de cada setmana.

Directament pera **Cette** sortidas setmanals tota época del any.

S'admet passatge y càrrega a molts reduïts. S'admet càrrega ab nolit seguit y coneixement directe pera New-York, Nápolis, Bari, Siracusa, Messina, Catania, Palermo, Cagliari, Venecia, Malta, Trieste, Fiume, Odessa, Braila, Galats, Alexandria, Port-Said, Suez, Aden, Bombay, Singapora, Hong-Kong, ab trasbordó a Génova.

Agent: **D. Antoni Más y March**

Tarragona, Plassa d'Oliguiza, 1, Tarragona, Teléfono núm. 34

—Camisas y corbatas alta novetat. Camiseria de Pau Brú, comte de Rius, 20.

Horas de classe.—PINTURA.—Classe pera noys: De set a dos quarts de nou del mati.

Classe pera senyoretas.—De dos quarts de duas a las tres de la tarde.

DIBUJ.—Pera senyoretas: A la mateixa hora de la classe de pintura.

Pera noys: De set a dos quarts de nou del vespre.

S'arrendará o vendrá l'edifici núm. 16 del carrer de la Pau y número 15 de la del General Contreras, ab pago al comptat o a plasses. En dit edifici hi ha cups de bastanta cabuda y dos pous ab aigua abundant reunint dit local condicions pera poderhi instalar calsevol industria.

Pera tractar dirigirse al mateix interessat, qu'avuy en dia l'ocupa, o bé a don Joseph Me Pagés, Enginier a Reus.

CAPAS PERA SENYORAS rebudas directament de PARIS y las tan anomenadas dels PIRINEUS

Gran assortit en Colls, Pellerinas, Boas y Manguitos

Casa Joseph Antoni Jové.—Comte de Rius, 15.—TARRAGONA

IMPORTANT: Als compradors d'aquesta casa, se'ls regalarán patrons dels mellors models.

Xarop de hipofosfats CLIMENT

La llegítima marca "SALUD"

Srs. Climent y C.^a-Tortosa.—Molt senyors meus: Lo Nen X. de tres anys, sofria desde més de un any de una escrófulacrónica. Canrat d'usar sens cap resultat quantas Emulsions y reconstituyents se presenten per aquests cassos, vaig ensejar los Hipofosfats Climent, trobant consol lo pacient ja en lo primer frasco y molt prompte la curació completa.—Dr. Sironiz, Catedràtic de Barcelona.

Srs. Climent y C.^a-Tortosa.—Molt senyors meus: Puch assegurarlos qu'en tots los cassos d'Asthenia presentats a la meva clinica a causa d'afeccions genitales provinents de la falta de fixesa de las viscera abdominals (Enteroposis) lo Xarop Climent marca SALUD m'ha donat inmillorables resultats.—Dr. Gibert, Especialista en parts y malalties de la dona.

Exigeix is lo llegítim Xarop Climent SALUD, únich aprobat per la Real Academia de Medicina de Barcelona, puig s'en expén altre del mateix nom.

Srs. Climent y C.^a-Tortosa.—Molt senyors meus: La ventse presentat a la meva clinica la Sra. D.ª N. N. afecta d'Cloro-anemia, ab irregularitat en la menstruació, mancada d' gana y de forsas, vaig prescriureli lo Xarop Climent marca SALUD, y foren assombrosos los resultats, donchs, en poch temps cobrà appetit y forsas y se li regularisaren las reglas.—Dr. Letamendi.

Ovi Lecitina Giol

(Lecitina de rovell d'ou)

Tónich. Reconstituyent

Antineurasténich

Serveys de la Companyia Trasatlántica DE BARCELONA

Línias de Cuba y Méjich.—SERVEY DEL NORT.—Lo dia 19 de Novembre sortirà de Santander y'l 20 de Coruña, lo vapor **Cataluña**, directament pera Habana y Veracruz. Admet passatge y càrrega pera litorals de Cuba y pera Santo Domingo y San Pedro de Macoris, també ab trasbord a Habana.

SERVEY DEL MEDITERRANI.—Lo dia 26 de Novembre sortirà de Barcelona, y'l 30 de Cadiz, lo vapor **Manuel Calvo** directament pera Nova York, Habana y Veracruz. Combinacions pera distints punts dels Estats Units y litorals de Cuba. També s'admet passatge y carga pera Puerto Plata, ab trasbord a Habana.

Línia de Venezuela-Colombia.—Lo dia 11 de Novembre sortirà de Barcelona y lo dia 15 de Cadiz, lo vapor **Montserrat**, directament pera Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de Palma, Puerto Rico, Habana, Puerto Limón, Colón, Sabanilla Puerto Cabello y La Guayra, admetent passatge y càrrega pera Veracruz ab trasbord a Habana. Combina pel ferro-carril de Panamá ab las companyias de navegació del Pacífich pera quals ports admet passatge y càrrega ab billetes y coneixements directes. Combinació pera'l litoral de Cuba y Puerto Rico. S'admet passatge y càrrega pera Puerto Plata ab trasbord a Puerto Rico y pera Santo Domingo y San Pedro de Macoris, ab trasbord a Habana.

Línia de Filipinas.—Lo dia 8 de Novembre sortirà de Barcelona, havent fet las escalas intermitjias, lo vapor **Alicante**, directament pera Port-Said, Suez, Aden, Colombo, Singaporé y Manila, servint per trasbord los ports de la costa oriental de Africa, de la India, Java, Sumatra, China, Japó y Australia.

Línia de Buenos Aires.—Lo dia 2 de Novembre sortirà de Barcelona, l'3 de Valencia, l'5 de Málaga y'l 7 de Cadiz, lo vapor **Reina M. Cristina**, directament pera Santa Cruz de Tenerife, Montevideo y Buenos Aires. Admet passatge y carga pera Rio Janeiro, Santos, Punta Arenas, (Chile), Coronel y Valparaiso, ab trasbord a Cadiz al vapor de la Línia del Brasil.

Línia de Canarias.—Lo 17 de Novembre sortirà de Barcelona y'l 18 de Valencia, lo 19 d'Alacant y'l 22 de Cadiz, lo vapor **M. L. Villaverde** directament pera Casablanca, Mazagán, Las Palmas y Santa Cruz de Tenerife, y Santa Cruz de la Palma, retornant a Barcelona per Santa Cruz de Tenerife, Cádiz, Málaga (facultativa), Alacant, y Valencia.

Línia de Fernando Póo.—El dia 25 de Novembre sortirà de Barcelona y el 30 de Cadiz, el vapor **S. Francisco** pera Fernando Póo, ab escalas en Casablanca, Mazagán y altres ports de la Costa occidental d'África y Golf de Guinea.

Línia de Tanager.—Sortidas de Cádiz: dimars, dijous y divendres. Sortidas de Tanager: dimars, dijous y dissabtes. Pera més informes dirigirse a son agent **D. Emili Borrás**

RELOTGERIA

F. RIGAU

Baixada de Misericordia, 14 TARRAGONA

Gran assortit de rellotges de totes classes y preus. Taller de composturas.

EXCEL CER

En Llanas ven uns paraigües de semi-seda y cutó, de color inalterable y teixit tantíssim bó, que resisteix tota proba al devall d'un canaló.

Ademés, també té uns vanos ab uns pintats tan rebóns, que ni *Rafael* ni *Murillo* los podrian fer milló, a propòsit per regalos; causan gran admiració.

Trobaran també sombrillas y un gran assortit de bastóns, parassols de totes menas que son mol. barato y bons.

Millor dit: no ya cap casa en tan bonas condicions.

26, COMTE DE RIUS, 26

CLINICA DENTAL

DE D. FULGENCI AGUSTÍ ALEU

PROFESSOR-DENTISTA

Unió, 44, pral.-Tarragona

Curació prompta de las malalties de la boca y dents. Extraccions sense dolor. Orificacions, empastaments y tota classe de obturacions. Construcció de dents, dentaduras y aparells de totes classes y empleo de tots los anestésichs coneguts.

Negoci lucratiu

Venda de varias participacions, de la societat tarragonina Pedrol y Companyia, domiciliada en aquesta ciutat y dedicada a l'extracció de materias fecals, pel sistema «INODORO».

Darán rahó a l'Administració d'aquest setmanari.

ABONOS

químichs y minerals garantits per son més alt poder fertilisant, elaborant los complets especials pera cada terra y cultiu.

ABONOS

organo-químichs propis pera plantacions preparantlos també ab atenció a las necessitats de la planta y terra a que deuen destinarse.

Despullas, tercejilla etc., grans llegums etc.

COMISIONS Y REPRESENTACIONES

QUINTANA Y TORRES

Carrer de Barcelona, 4.-Tarragona

La Joya del Centre Establiment de begudas

DE JOSEPH RIOLA

Tarragona.—22, RAMBLA DE SANT JOAN, 22.—Tarragona

TEMPORADA D'ISTIU

Espumosos refreschs de taronja, plátano, vainilla, llimó, maduixa, etc., a 10 cènt. Cervesa fresca **Moritz**, rebuda diariament de la fàbrica. Horxatas y xarops fins, nectars y demés begudas del temps. Dipòsit de gel.—Vins y licors de las més acreditadas marcas a preus econòmichs. Se serveix a domicili.

Joan Ruiz y Porta

Procurador

Méndez Núñez, 16, 2.ª—TARRAGONA

BANYS MEDICINALS

AYGUAS DE MAR Y DOLSA

Pera las personas que sofreixen dolor reumàtic ó inflamatori, aixis com herpetisme y erupcions, se preparan uns banyos compostos, especialitat de la casa, que donan excelents resultats, conforme ho acreditan lo sens nombre de personas que tots los anys se curan.

Fa més de 50 anys qu'està obert l'establiment, baix la direcció de sempre de sos mateixos amos y propietaris **senyors Sardá germans**, é indicats dits banyos compostos, per la majoria dels senyors metges d'aquesta capital y de fora; lo qual creyem es garantia suficient pera las personas que tingan a bé visitarlos, ab la seguritat qu'obtidran un prompte alivio en sas dolencias.

Banyos de recreu en banyeras picas de marbre.
Carrers de Mar, 30 y Lleó, 48
TARRAGONA

La veritable propaganda

és fará usant tots los cataláns l'inmillorable **Paper de fumar CATALUNYA.**

Fàbrica de sabó

Miquel Melendres

Sabó desde 0.20 ptas., 0.22 y hasta 0.35 la lliura. Se serveix a domicili. Vilamitjana, 9, (Plá de la Seu, devant la porta de Sta. Tecla).

FUSTERIA

En aquest antich y acreditat taller se construeix heix tot lo referent al ram de fusteria, lo mateix en quant a obras, que'n treballs artístich-decoratius y de luxo.

11, MENDEZ NUÑEZ, 11,

Centre d'Instrucció Musical de Tarragona

EN LO SALÓ AYNÉ

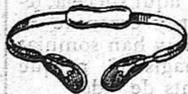
Queda oberta la matrícula pera l'ingrés a las classes de Solfeig, Teoria de la música, Piano y Instruments d'arch. Lo dia 1.er del próxim Octubre quedarà obert lo curs de 1902 a 1903.

Horas de classe
Senyoretas: de 5 a 7 de la tarde.
Noys: de 6 a 8 de la nit.

Labors agrícolas á vapor

En la Redacció y Administració de **L'Art del Pagés, Primpessa, 11, principal, 1.ª, Barcelona**, se donará rahó de las condicions econòmichs pera desfondar terrenos pera'l cultiu de vinya y altres plantas, per medi dels aparells més perfeccionats que's coneixen fins avuy.

Per informes dirigirse a D. Francisco X. Tobella, qui facilitarà notas de preus per desfondar desde un a tres pams de fondaria.

Gran fàbrica de braguers

34, Unió, 34

Aquest establiment compta ab los avenços mes moderns y pràctichs que la ciencia requereix pera la construcció y aplicació de tota classe de braguers y d'aparells ortopédichs. Especialitat en lo braguier Articular Regulator Sistema Montserrat y ab lo tractament de las trencaduras.

Grans existencias en braguers de goma pera la curació radical de las trencaduras congénitas y adquiridas de l'infancia y tot lo concernent a Cirujia y a Ortopedia.

Casa recomenada per tots los senyors metges que dan tingut ocasió de conèxela, tant per los generos de son catàlech com per los preus reduhuts.

PERE MONTSERRAT, Unió, 34.—TARRAGONA

GABINET Y CLINICA DENTAL

DE A. PONS ICART

SAN AGUSTI, NUM. 24, PIS SEGON, TARRAGONA.

Tractament especial de las malalties de las dents y genivas. Extracció de dents, caxals y arrels sense dolor. Especialitat en emplastes, emplomaduras y orificacions. Perfeccionament en la construcció de pessas y dentaduras de totes classes.

MAQUINARIA

agrícola, industrial y vinícola

Complert assortit en ferreteria

MARCELÍ VICENS

APODACA, 27, TARRAGONA

Unich representant en aquesta provincia de l'important casa de Barcelona, Srs. Ignaci Sanpere y C.^a, constructors d'aradas y bògits pera ondas llauradas y demés màquines agrícolas.

Lo Camp de Tarragona

SETMANARI CATALANISTA

Redacció y Administració: Rambla St. Joan, 50, 1.^a

Tarragona, trimestre..... 1 pesseta
Fora..... 1 »
Extranjer..... 2 »
Número d' avuy..... 10 cènts.

Anuncis a preus reduhuts

Elixir á la Ingluvina GIOL

Es lo millor remey pera la prompte y segura curació de totes las malalties del

VENTRELL

per crónicas que sian, regularisant son funcionament y reforçant los debilitats. De venta en totes las Farmacias y en casa son autor, **Passeig de Gracia, 4, Barcelona.**

Farmacia Plana

al costat de la antiga

CASA FIGUERAS

REAL, 6.—Tarragona

Provista de medicaments moderns adquirits d'origen.—Complert assortit de medicació pera curas antisépticas.—Especialitats nacionals y extrangeras.

Ayguas minero-medicinals

TARRAGONA

Drogueria Plana

Antiga casa Figueras

Real 6, cantonada Rebolledo 20

En aquesta casa trobará la industria, la agricultura y las arts, un complert surtit de drogas, sulfat y primeras materias pera abonos ab riquesa garantida y de importació directa.

PREUS LIMITATS VERITAT

Sofre FLORESTILLA de la millor marca TARRAGONA

Academia Duarte

Carrer de la Palma, 2.-Tarragona

Se donan conferencias de tots los cursos de las Facultats de Dret y Ciencias socials y Filosofia y Lletres, comprenent en aquesta darrera las seccions corresponents a las tres llicenciaturas.

Lo curs, com en anys anteriors, comensarà'l dia 1.er d'Octubre, com aixis ho disposa l'art. 3.er del Reglament. S'admeten alumnes interns y externs. L'Academia compta ab sufficient nombre de professors titulars pera cada secció.

Pera informes al Director **D. Francesch Duarte**, advocat, beneficiat de la S. I. Metropolitana.

CERVESA

de primera qualitat, se serveix a preus reduhuts en l'acreditat establiment

LA BATERIA

Rambla St. Joan, núm. 39

Gran assortit de vins y licors de totes classes, marcas de primera y preus econòmichs.

Gabinet de malalties dels ulls

DE EDUARD TELLO

METJE OCULISTA

Ex-intern, per oposició de la Facultad de Medicina.—Ajudant de l'oculista **Dr. Rios**.

Horas de consulta: De 11 a 1 y de 4 a 6.—Gratis als pobres.

Compte de Rius, 11, pral.

Lo Dr. J. Jordán

DENTISTA

Té l'honor d'oferir a sos nombrosos clients y al públich en general, lo **Gabinet Odontològich** que ab los millors avensos de la **Odontologia** moderna ha establert a

Barcelona, Passeig de Gracia, 4, 1.er (cantonada al carrer de Caspe, junt als teatres Tivoli y Novetats) y fentloshi aixis mateix avinent que **opera tots los dillúns a REUS** en sa antiga clinica dental

Plassa de Prim, núm. 2, primer pis

DE LAS 9 DEL MATÍ A LAS 5 DE LA TARDE.

Ayagua naf SERRA

Aquesta triple aygua de flors de taronger, de perfumada y deliciosa aroma está elaborada ab la tendre, fresca y escullida del taronger agre y's vend en botellas de 14 de litre al preu d'una pesseta.

A engrés importants descomptes. Farmacia y laboratori de **A. Serra-Rous**

A la menuda: Farmacia del Centre.—Tarragona.—Demandar AYGUA NAF SERRA

Unica que conté'l 80 per 100 d'oli pur de fetge de bacallá

Aprobada y recomenada per las Academies de Metges y Apotecaris

LA MELLOR:

LA MÉS AGRADABLE